

IRI Interdiszciplináris Konferencia

NOVÉ ZÁMKY, 2013. NOVEMBER 29-30.
SZLOVÁKIA

PROGRAM ÉS TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK

International Research Institute s.r.o.
Komárno, Slovakia

2013

© International Research Institute s.r.o., 2013
Editor © TORGYIK Judit

IRI Interdiszciplináris Konferencia. Nové Zámky, 2013. November 29-30.
Program és tartalmi összefoglalók

Editor   Judit TORGYIK

Vydal: INTERNATIONAL RESEARCH INSTITUTE s.r.o.
Odborárov 1320/46
945 01   Komárno
Slovakia

ISBN 978-80-89691-00-5

IRI Interdiszciplináris Konferencia

Helyszín:

Gymnázium P. Pázmáňa s vjm - Pázmány Péter Gimnázium,
Letomostie 3, 940 61 Nové Zámky - Érsekújvár,
Szlovákia

Tudományos bizottság:

Dr. Gocsál Ákos, Pécsi Tudományegyetem, Pécs
Dr. Karlovitz János Tibor, Miskolci Egyetem, Miskolc
Dr. Keszthelyi András, Óbudai Egyetem, Budapest
Dr. Makó Ferenc, Óbudai Egyetem, Budapest
Dr. Torgyik Judit, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár
Dr. Tóth Péter, Óbudai Egyetem, Budapest

Program

2013. november 29. (péntek)

14.00-14.15 Regisztráció

14.15 A konferencia megnyitása

14.15-16.30: Szekcióülés

I. terem	SZÁNTÓ Mariann: <i>Az aktív állampolgárságra nevelés gazdagító programja</i>
Állampolgár és kultúra	HORVÁTH Ágnes: <i>A női választójog kérdésének nemzetközi összehasonlítása</i>
	TÁNCZOS Péter: <i>Freud és a történetírás szubverzív alakzatai – Nyelv és történetiség egy lehetséges együttgondolása posztstrukturalista perspektívából</i>
	DOBÓ Marianna: <i>Társadalmi egyeztetések a városrehabilitáció során</i>
	VARGA Rita: <i>A kísérteties szerepe a társadalmi kirekesztés folyamatában</i>
	KAVECSÁNSZKI Máté: <i>A táncantropológiai módszer alkalmazásának lehetőségei a nemzeti-etnikai identitás vizsgálatában</i>
	HERZOG Csilla & RACSKO Réka: <i>A 14-18 éves tanulók médiatudatosságának empirikus vizsgálata és fontosabb eredményei</i>

2013. november 30. (szombat)

10.15-12.00: Szekcióülések

I. terem <i>Culture</i>	Ilona SZÓRÓ: <i>Library Network Reorganisation in Hungary in Years following World War II (1945-1950)</i>
	Anikó NOVÁK: <i>From imaginary to real museums</i>
	Andras SZEKFU: <i>An Austro-Hungarian Film Director: George M. Hoellering (1897-1980)</i>
	Erzsébet DANI: <i>Bit-generations and Digital Environment</i>
II. terem <i>Economics, Regionalism, Society</i>	Lajos OLASZ: <i>The Influence of Geopolitical Factors on Hungary's Policy at the Beginning of the Second World War</i>
	Péter BALOGH: <i>Regional Inequalities of Development Policy? – An empirical analysis of the Hungarian case</i>
	Rita RÓZSA: <i>To Be or Not to Be in the EU? - That is the Question</i>
	Robert MARCINIÁK: <i>New framework about the differences between Shared Service and Outsourcing models</i>
III. terem <i>Társadalom</i>	SÁGI Norberta: <i>Az elbeszélt történelem (oral history) alkalmazási lehetőségei az általános iskola alsó tagozatán</i>
	FERENCZ Magdolna: <i>Magyar fiatalok személyes és társadalmi jövőképe. Egy feltáró vizsgálat feltevései és előzetes eredményei</i>
	Milada NAGY: <i>Vplyv rozvojevej a zahraničnej politiky Európskej Únie na palestínsko-izraelský konflikt</i>
	KARLOVITZ János Tibor: <i>Elfeledett tudományszervezés</i>

12.00-13.00
Ebédszünet

13.00-14.45: Szekcióülések

I. terem <i>Communication</i>	Csilla KERESZTES & Bernadett BORDA: <i>Development of an 'interlanguage' in medicine</i>
	Éva UJLAKYNE SZÜCS: <i>European Literacy Education at Kecskemét College</i>
	László Pál GALUSKA: <i>Mirror or Distorting Mirror? Returning Dead, Ghosts and Pedagogy</i>
II. terem <i>Kultúrák találkozása</i>	DOMOKOS Áron: <i>Az ezoterikus könyvek vizuális kódjai</i>
	HARDINÉ MAGYAR Tamara: <i>Theolingua – vallási sajtótermékek nyelvhasználatának bemutatása</i>
	CVETANOVIĆ Milan: <i>Akkulturációs folyamatok Vajszkán a vegyes házasságok tükrében</i>
	FARKAS Anett: <i>A temető Pamlényban, két ország határán</i>
III. terem <i>Fejlődés</i>	HARDI Tamás: <i>Eltérő városnövekedési tendenciák Európában, demográfiai háttérrel</i>
	REMEK Éva: <i>Az EU válságkezelési képessége</i>
	SASVÁRI Péter: <i>Az Európai Unió kis- és középméretű vállalkozásainak üzleti információs rendszer használatának és átlagos hozzáadott értékének vizsgálata</i>
	NAGY Viktor: <i>Lehet összhangot teremteni az ERP "tolás" és a Toyota módszer "húzás" mechanizmusa között a piaci versenyelőny megszerzése érdekében?</i>

14.45: A konferencia összegzése és zárása

Tartalmi összefoglalók

Regional Inequalities of Development Policy? – An empirical analysis of the Hungarian case

Péter BALOGH

Szegedi Tudományegyetem, Szeged

balogh@socio.u-szeged.hu

In our planned presentation we wish to introduce some results of our PhD dissertation concerning the relation between social inequalities and social policy. The scientific problem of territorial inequalities is a widely examined research question investigated by several disciplines. Accordingly in our research we applied an interdisciplinary approach: we built the theoretical framework on the literature of new economic sociology, regional science and economics, we investigated the problem empirically with the (quantitative and qualitative) methodological tools of social sciences and analyzed it using the methods of program evaluation. As for the results, they may imply conclusions useful for policymakers of social policy and EU development policy.

In detail in our PhD-work we investigated the appropriateness and success of the Hungarian regional development policy – our main goal was to answer empirically whether there can be explored mechanisms resulting in counter-final effects, i.e. to demonstrate the regional inequalities of regional development policy.

During the presentation on the one hand we would like (1) to outline the theoretical frame which can be applied successfully to interpret the connection of regional development policy and (territorial) inequalities on an interdisciplinary basis, and on the other hand (2) to demonstrate some results of our quantitative and qualitative empirical work.

In the course of the quantitative secondary data analysis we applied an interesting approach as the problem is examined from an institutionalized point of view: we studied whether the institutional regulations and classifications generated and applied by the regional policy itself reach their aim. According to our assumption they do not, so we expect the institutional regulation of regional development policy to cause unintended consequences.

To examine empirically the counter-productivity of regional development projects we built complex databases on the project-, settlement- and micro-regional levels, and employed models of program evaluation ('non-equivalent control group design', 'regression discontinuity design') that are capable to exclude the alternative explanations to gain high internal validity.

We consider our research to be interesting because of the interdisciplinary empirical examination of the mechanisms underlying the counter-final effects of regional development policy.

Akkulturációs folyamatok Vajszkán a vegyes házasságok tükrében

CVETANOVIĆ Milan

Debreceni Egyetem, Debrecen

fleurdemil@gmx.com

A vegyes házasság az akkulturáció egyik legjelentősebb tényezője. E tanulmány a délnyugat-bácskai Vajszkán történő interetnikus és interkonfeszzióális házasságok terjedésének folyamatát mutatja be és elemzi kihatását a helyi magyarságra. Az exogámia időben változó mértékét a második világháború befejezésétől napjainkig taglalja, az anyakönyvekből nyert adatok alapján. Vajszka lakosságát a szerbek, sokácok, beások és magyarok képezik; a 20. század elején még a magyarok tették ki a lakosság felét, mára arányuk tíz százalékra csökkent, szórvány sorsba kerültek. Száz év alatt a magyarság száma majd harmadára sorvadt, az okot az identitást kitermelő intézmények hiányában (is) kereshetjük. A magyar tannyelvű oktatás több mint fél évszázada nem működik, 1953-ban szűnt meg, az istentisztelet jóformán kizárólag horvátul folyik, a művelődés, hagyományápolás is csupán egy évtizede szerveződött, így nem lep meg a tény, hogy ma a magyar identitást valló vajszkaiaknak csak töredéke beszél a magyart. A nyelvileg vegyes családokban a nyelvi folyamatok mindig egy irányban mutatnak - a többség nyelve, Vajszka esetében a szerb, vállalik uralkodóvá. A probléma empirikus kutatása során a kérdőíves módszer és interjúk segítettek a jelen helyzetkép feltárását, egyúttal megjósolva a magyar közösség jövőjét is. E tanulmány a „Délnyugat-Bácska (Bács kistérség) etnográfiaja, a térség mai magyar kulturális mintázata” kidolgozás alatt álló PhD téma keretén belül íródott.

Bit-generations and Digital Environment

Erzsébet DANI

University of Debrecen, Debrecen

erzsebet.dani@inf.unideb.hu

The information age divides public opinion as new developments usually do. Indeed, ours is an age of knowledge-based societies, in which the process of knowledge-acquisition is being transformed, as is information processing, and these will greatly impact our life. The everyday routine of our life is also changing, and this, in the course of time, will directly affect cognitive functions, with learning and comprehension among them, inclusive our reading habits.

We need to pay attention to what is taking place in this regard, as highly-developed reading competence is a matter of educational and cultural policy, thus/also of socio-political significance. It is a tool in the individual's personal and national identity formation, using culture as its building blocks. The reading child will grow up to be part of a new generation of adults who will enrich, with their own contribution, what the future will read. The medium of reading may itself change, even book-centeredness may vanish, but language and reading will remain, craving attention and protection. Generational reading habits maybe constantly shifting, but text interpretation is still one of the basic requirements of effective learning in social and natural sciences alike. And, so the 2009 PISA survey found, Hungary ranks last but one in an average field, as far as reading literacy is concerned.

The ways we read in a digital environment differ considerably from classical reading. Digital environment, digital reading skills, digital writing skills, and digital culture are consecutive levels of digital literacy, each step being a prerequisite to the next one. The digital divide between digital natives (bit-generations) and digital immigrants is an especially fascinating issue, since, in our world of education it is the digital immigrants, who (for the time being) are teaching the new generation, the digital native children. Who is disadvantaged in this situation? Is it the teacher-educator with his or her "classical" approach to information search, reading, teaching and education, or the child of the digital age? How do the different generations use the tools of information search? What is the role a library collection can play in all of this? Are the e-book and digitalized curricula suitable for information transmission? Can 3D-display lead to a better understanding or easier access of the needed information? Last but not least, what kind of informatics competence are secondary-school-age young people – on the point of entering higher education – furnished with? Is it "self-evident and instinctive," or can we detect serious deficiencies? I will be looking for possible answers to these questions in my presentation.

Társadalmi egyeztetések a városrehabilitáció során

DOBÓ Marianna

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

mariann.dobo@ektf.hu

Az önkormányzati szféra területén számos olyan döntési, döntés-előkészítési, tervezési folyamat van, amely társadalmi egyeztetést igényel vagy indukál – vagy súlyánál, az érintettek nagy számánál, társadalmi jelentőségénél fogva kapcsolódik hozzá szükségszerűen társadalmi érdeklődés. Ezen kívül szokássá vált a helyi döntési folyamatokban, hogy a gazdasági-társadalmi szereplők érvényesítsék a saját igényeiket, érdekeiket, megjelenítsék (becsatornázzák) az általuk jelentősnek ítélt problémákat, és követeljék megoldásukat.

A 2007-2013 közötti EU tervezési időszakban hangsúlyossá vált mind a funkcióbővítő, mind a szociális célú település rehabilitáció. Az EU-forrásból megvalósuló városrehabilitációk esetén a támogatások rendszere azt is lehetővé (sőt kötelezővé) teszi, hogy a város fizikai megújítása úgy valósuljon meg, hogy abban a helyi társadalom tagjai is részt vegyenek. A pályázatok kiírásának a célja, hogy a városok illetve a városrészek fejlesztésével hozzájáruljanak az ott élők életminőségének javításához. A szakmai célok elérése mellett kiemelten fontos, a sikeres és hosszú távú fejlesztés zálogaként megjelenő civil bázis szélesítése.

Az előadásomban a szociális városrehabilitáció társadalmi egyeztetési folyamatát kívánom bemutatni egyrészt a pályázati szakaszban megvalósult elemeinek, másrészt a pályázatban foglalt célkitűzéseinek elemzésével.

A megfelelően végigvitt konzultációs folyamattal, a társadalmi környezet véleményének beépítésével sok esetben megelőzhető a konfliktus, illetve a kialakult érdekellentét rövidebb idő alatt és biztonságosabban oldható. A társadalmi egyeztetés elindításának alapja mindenképpen az a közösségi felhatalmazás, amelyet a helyi társadalom juttat el a döntéshozóig.

A támogatott települések ún. „soft” pályázatokkal kívánják erősíteni a helyi társadalom kohézióját, olyan programok megszervezésével, amelyek a helyi célcsoport igényeinek megfelelően, a helyi lakosságot mobilizálva valósulnak meg. Elemezni kívánom konkrét példákon keresztül az ún. soft programok típusait is.

Az ezoterikus könyvek vizuális kódjai

DOMOKOS Áron

Kaposvári Egyetem, Kaposvár

aron-domokos@chello.hu

Megítélhető-e egy könyv a borítója alapján? A könyvborítókról a magyar nyelvű szaksajtó igen ritkán ejt szót, noha a nyomtatásipar/nyomtatáskapitalizmus elengedhetetlen kellei. A „hogyan olvassuk a borítót” kérdése bár meglehetősen általános, a kultúratudományok bizonyos területei (a vizuális antropológia, a vizuális kommunikáció, a médiaelméletek) számára hasznos meglátásokkal szolgálhat. A könyvtervezés feladata – Albert Kapr tipográfus és Angus Phillips „nyomtatáselméleti” szakértő szerint – háromszoros: hatásosan és értelemszerűen kell közvetítenie a szöveget és ezzel a szerző szándékát, meg kell felelnie az olvasónak, és végül szép könyvet kell létrehoznia, anélkül, hogy a tervezés szépségének szándéka előtérbe tolakodna. De hogyan kell értelemszerűen közvetíteni a szöveget, hogyan kell megfelelni az olvasónak, s pláne, miként lehet a szépségérzetre hatni? Az elmúlt évtizedekben folyamatos átalakulásban van az, amit a vizuális kommunikációról, képi hatáskeltésről gondolunk, ám a propaganda-pragmatika-esztétikum követelményei ma sem változtak, esetleg csak még nehezebbé váltak. „Ma már érzékibben kell eladnia magát a könyvnek. A borítónak töredék másodpercnyi esélye van megfogni a vásárlót, mialatt az végigfuttatja szemét a bolt polcain” – nyilatkozta egy magyarországi könyv-designer, Gerhes Gábor. A tanulmány célja a fenti hármass feladat a bemutatásán kívül az, hogy a borítót mint (a genet-i értelemben vett) paratextust, a könyvbeszerzést, majd a befogadást befolyásoló, segítő komplex jelrendszert, mutassa be a könyvek egy speciális csoportján keresztül. A vizsgálat tárgyát az ezoterikus irodalom reprezentáns kiadójának számító Édesvíz Kiadó utóbbi 5 évben megjelent kötetei képezik. További célom, hogy az ezoterikus ideológiák vizuális jel és jelentéshasználatát, W. J. T. Mitchell képelméletének segítségével, a szakrális kommunikáció hagyományain belül tipizáljam (pl. milyen szimbólumokat alkalmaznak, milyen egyéb paratextust vetnek be, milyen fő üzenetet igyekeznek közvetíteni stb.), s kulturális beágyazottságát feltárjam.

A temető Pamlényban, két ország határán

FARKAS Anett

Debreceni Egyetem, Debrecen

tassza06@gmail.com

Pamlény községben a temető az a határvonal, mely a *néprajz* valamint a *vallástudomány* összefonódását jelképezi. A falu mindennapjait 1930 és 1956 között kutatom.

Kutatói munkám során a jelenleg is a faluban élő, s a Pamlényból elszármazott adatközlők információira támaszkodom. Az adatok elemzéséhez az általam használt legfontosabb *irodalom* a következő: *Ortutay Gyula: Magyar Néprajzi Lexikon*, *Balassa Iván: Magyar falvak temetői*, *Seléndy Szabolcs: Temetőkert: magyar és külföldi temetők története és művészete, fejfák, sírkövek, kolumbáriumok, a temetőkert díszítése és ápolása*.

A kialakított rendet néhány mondatban *földrajzi értelmében* mutatom be. Kitérek a „felosztás” okaira, az „alsó” illetve a „felső” temető elhelyezkedésére. A temető „elosztása” a *pamlényi reformátusok* illetve *katolikus hívek* között történt meg, példakkal szemléltetem a két vallás „összemosódását” a temető határain belül. A faluban élő *zsidó közösség* számára is fenntartott föld a temetőben, melyen egyetlen sírt helyeztek el. Beilleszkedését a sírkert összképébe vizsgálat tárgyává teszem.

Szerephez jut még a *sírok elhelyezése*, ami Pamlény társadalmi rendjének is tükré, az erre vonatkozó párhuzamok a falu reliktumjelenségei közé tartoznak.

A társadalmi rend tükröképét jelentette, hogy a temető mely részét tudták magukénak a nemesi, az előkelő famíliák, valamint milyen szociális *különbségek mutatkoztak a gazdag, illetve szegény családok temetkezési szokásaiban*. Ezen a ponton számba veszem azokat a sajátosságokat, melyeket egy előkelő család megengedett magának a temetőben, formálva ezzel a *falu arculatát* (például: egy –egy család saját sírhelyet készített saját motívumokkal).

A társadalmi rend tükröződése, valamint a felekezetek közötti osztozás a sírkerten teszi igazán egyedivé Pamlény temetőjét.

Ugyanakkor Pamlény közvetlen szomszédja *Szlovákia*, a faluban fellelhető a szomszédos falvak temetőkultúrájának hatása. A falu síremlékeinek motívumai így őrzik a magyar és a szlovák jellegzetességeket, hatásokat, melyeket szintén vizsgálatom tárgyává teszek.

A felekezetek, illetve a két szomszédos ország hatása, sajátos keveredése valódi *egyediséget* adott a sírkertnek, nem pusztán fizikai értelemben. Tevékenységem célja ennek a sajátos arculatnak a bemutatása. Bár kutatásom témája magyar falu, igyekszem nemzetközi környezetbe átültetni tapasztalataimat, ehhez kapcsolódó szakirodalom felhasználásának segítségével.

Magyar fiatalok személyes és társadalmi jövőképe. Egy feltáró vizsgálat feltevései és előzetes eredményei

FERENCZ Magdolna

Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Piliscsaba

ferencz.magdolna@btk.ppke.hu

Az előadás egy újszerű módszertant képviselő, a magyar ifjúság személyes és társadalmi jövőképeinek sajátosságait feltáró vizsgálatról szól. Az ifjúság személyes és társadalmi jövőképeinek témaköre érinti mindazon tendenciákat, melyeket az utóbbi évtizedekben a pedagógia, a pszichológia, viselkedéstudomány és a szociológia területén az ifjúkor meghosszabbodása, az egyéni életutak diverzifikálódása és az individualizálódás kapcsán felvetettek.

Kutatások igazolják, hogy Magyarországot elérte a *civilizációs korszakváltás*. Kitolódik az ifjúsági életszakasz és a hagyományos *normalizált életrajz* mellett (melyet az életesemények linearitása, a szakma vagy hivatás elsajátítása majd a munkakeresés, a stabil kapcsolatok kialakítása és családalapítás jellemez) teret nyer a *választásos életrajz* (melyben az életesemények egyidejűsége vagy a korábbi sorrendjük változása jellemez). A képzési idő növekedése –átmenetileg – mentesíti a fiatalokat a keresőtevékenység valamint az egzisztenciális önállóság kényszereitől, mialatt viszonylagos szabadságot biztosít a fogyasztás, a szabadidő és a szórakozás terén. Az életszakasz ezért sajátos, a felnőtt társadalom számára kevésbé ismert kulturális mintákat és kódokat alakít ki. Ahogyan a kitolódott ifjúsági életszakasz a magyar társadalomban teret nyer, egyre inkább egyéni döntések és választások mentén megoldandó feladatként jelenik meg a jövőtervezés és boldogulás. A lehetőségek és döntések individualizálódása ellentmondásos helyzetet teremt, mivel a lehetséges cselekvési stratégiákat meghatározó hosszabbtávú keretfeltételek nem beláthatók és bár a társadalmi beilleszkedésben és státuszérvésben szerepet játszó intézmények (legalábbis manifeszt módon) erőfeszítésekre ösztönöznek, a jövőre irányuló, befektetésként felfogott erőfeszítéseket csak korlátozottan igazolják vissza az eredménykilátások.

Az előbbiekből kiindulva a PPKE Szociológiai intézet hallgatóinak közreműködésével végrehajtott vizsgálat feltérképezi, hogy mennyiben jellemzi passzivitás vagy aktivitás, kezdeményezés vagy frusztráció az ifjúság jövőorientációit. Milyen sajátos kulturális mintákat tükröznek a személyes és társadalmi jövőképek és vajon tartalmaznak-e információkat a korszakváltás magyar sajátosságaira nézve? A módszertan beavatkozó jellegű, mivel kollektív vonatkoztatási keretet képezve modellezi a megosztott és reflexív jövőről való gondolkodást. Ezért teszteljük a beavatkozás szándékolt és nem szándékolt hatásait is.

Mirror or Distorting Mirror? Returning Dead, Ghosts and Pedagogy

László Pál GALUSKA

Kecskemét College, Kecskemét

galuska.laszlo@tfk.kefo.hu

The Order of Poor Clerics Regular of the Mother of God of the Pious Schools (*Ordo Clericorum Regularium pauperum Matris Dei Scholarum Piarum*) is the oldest, most widespread and clearest purposes Catholic educational order in Europe. The influence of the pious schools served as the model for state public school systems in some European countries. How far is it possible to go away in the interest of the pedagogic aim to be realized? The Piarist teachers used the ghosts, the souls and the returning dead in the interest of the successful education. (The ghosts are the evil spirits from the Hell, the souls are the good-deed-spirits from the Purgatory, and the returning dead are dead persons who come back in their own body.) Was it a brave pedagogic initiation? Pursuit of the Popularity? Or just simple curiosity? This may be a strange topic from Catholic monks, but the end 18th century, the Catholic school plays desecrated, new dramaturgical ambitions in these appeared. By this time the authors captured more and more things from the local traditions. Belief-creatures, figures from the folk legends, popular wandering motifs came up in the texts of the dramas. The authors were on ambivalent terms with these figures; they either could not refuse these, or could not certify their existence. How did they lift this paradox? This study tries to furnish this answer. The essay is based on two Piarist school comedies: the one of them is Kristóf Simai's *Váratlan vendég*, the other one is Márton Bolla's *Ariszton*.

Eltérő városnövekedési tendenciák Európában, demográfiai háttérrel

HARDI Tamás

MTA KRTK Regionális Kutatások Intézete, Győr

hardit@rkk.hu

A tanulmányban Európa 20 ezer főnél népesebb városait vizsgáljuk abból a szempontból, milyen urbanizációs jelenségeket mutatnak az elmúlt évtizedben. Az urbanizáció szakaszait a városföldrajzzal foglalkozó szakmai közvélemény jól ismeri: városnövekedés, szuburbanizáció, dezurbanizáció és reurbanizáció. Az egyes szakaszokat rendszerint gazdasági és migrációs hatásokra vezetjük vissza. Vizsgálataink eredményeként azt a megállapítást tehetjük, hogy az utóbbi két évtizedben Európa különböző nagytérségeiben, országaiban eltérő urbanizációs irányok a jellemzőek: van, ahol megjelent újra a városi lakosságszám növekedése, máshol a szuburbanizáció (a városok lélekszámának csökkenése, a városkörnyék növekedése) jellemző. Az Európában tapasztalható különbségeket viszont már nem vezethetjük vissza egyértelműen gazdasági okokra, a regionális eltérések mögött az egyes európai nagytérségek eltérő demográfiai (természetes szaporodási, vándorlási) jellegzetességei állnak, amelyek csak részben magyarázhatók gazdasági háttérrel. Újdonság, hogy ma már a városnövekedés különbségeit nem csak az országok belső migrációs folyamataiban kell keresnünk, hanem egyre nagyobb a jelentősége a nemzetközi migrációs folyamatoknak is.

Theolingua – vallási sajtótermékek nyelvhasználatának bemutatása

HARDINÉ MAGYAR Tamara
Széchenyi István Egyetem, Győr
tamara@sze.hu

A vallási nyelvhasználat, ezen belül az írott vallási sajtó nyelvészeti jellegű elemzése az alkalmazott nyelvészeti kutatások még kevésbé feltárt és elemzett területe.

A vallási nyelvhasználat írott és szóban megnyilvánuló szegmensei a szak-, valamint réteg- és csoportnyelvkutatás tárgykörébe tartoznak. Az egyházfői (pápai, püspöki) beszédek, köszöntések, pápai enciklikák pedig a politikai nyelvhasználat részeként annak legfelsőbb szintjeként, a diplomáciai nyelvhasználat szegmenseként jelennek meg.

Vizsgálatainkat katolikus sajtótermékekben megjelent ismert, illetve kevésbé ismert írások – elemzés, esszé egyházfői köszöntés – a már ismert, négy szinten folyó (lexiko-szemantikai, szintagmatikai, pragmatikai végül pedig stilisztikai) elemzések alkalmazásával végezzük el.

A 14-18 éves tanulók médiatudatosságának empirikus vizsgálata és fontosabb eredményei

HERZOG Csilla & RACSKO Réka

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

herzog@ektf.hu & racsco@ektf.hu

Az új médiatechnológiák tömeges kibocsátása, a médiapiacok globalizálódása, a befogadó közönség fragmentálódása, és az „interaktivitás” megjelenése alapjaiban változtat a tizenévesek és média kapcsolatán, mely korosztály a médiaipar számára egyre vonzóbb kereskedelmi célcsoportot.

A médiaműveltség elsősorban a tömegkommunikációból nyert információk kritikus kezelésére vonatkozik, és részben azonos a tágabb értelemben vett információs műveltséggel. Értjük alatta ugyanakkor az egyén azon hozzáférisi, elemzési és értékelési ismereteit, képességeit és készségeit, továbbá attitűdjeit és viszonyulásait, amelyek a kommunikáció különböző formáival kapcsolatosak.

Jelen előadásban ismertetjük azt a tizenévesek médiaműveltségét feltáró hazai kutatást, melynek alapjául egy 2008/2009-es – 27 európai államot érintő – vizsgálat szolgált. A 14–18 éves tanulók tudatos és kritikus médiahasználatát, médiaszöveg-értését és alkalmazott médiaműveltségét feltáró nagymintás kvantitatív vizsgálatunkban (N=2954) saját fejlesztésű mérőeszközöket alkalmaztunk. A diákok médiahasználatát kérdőívvel, a médiaműveltség tudásterületet pedig egy olyan papír-ceruza teszttel vizsgáltuk, amelynek feladatai alkalmasak voltak a Nemzeti Alaptantervben (NAT, 2007) a mozgóképkultúra és médiaismeret tárgy kapcsán megnevezett tudáselemek, ismeretek és készségek feltárására. Előadásunkban az empirikus kutatás médiatudatossággal kapcsolatos eredményeit közöljük. Választ adunk többek között azokra a kérdésekre, miszerint: mennyire védett / védtelen a 14-18 éves fiatal, mint médiaszöveg befogadó; rendelkezik-e a média-írástudás képességével-készségével; van-e különbség a mozgóképkultúra és médiaismeret tárgyat tanulók és nem tanulók, illetve a nemek, és a különböző korosztályok (általános és középiskolás tanulók vonatkozásában) médiaműveltség teszten nyújtott eredményei között.

Eredményeink szerint a tesztfeladatokon nyújtott teljesítmények többsége szignifikáns kapcsolatban áll a válaszadók nemével, a tanulók életkorával, és iskolatípusával, továbbá a médiaoktatással is. Összességében megállapíthatjuk, hogy a tanulók tudatos és kritikus médiahasználatára, a médiumok befolyásáról, és hatásáról vallott nézeteire az oktatás képes hatást gyakorolni, ennek egyik lehetősége a mozgóképkultúra és médiaoktatás óra.

A női választójog kérdésének nemzetközi összehasonlítása

HORVÁTH Ágnes

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

elon456@yahoo.com

A nők politikai szerepvállalásának és demokratikus szavazati jogának kérdése a 19. századtól rendre előkerült az európai országok közéleti és parlamenti diskurzusában, a törvényhozók részéről azonban egy-egy derűtséget keltő hozzászóláson kívül pozitív érdemi döntés nem született. Noha a női emancipáció gondolata mélyen gyökerezett a felvilágosodás humanista eszméiben, amely a nők közéleti szereplését és választói jogosultságát emberi jogként fogta fel, a politikai jogként való elismerése valóban csak a 20. század elején került a politikai realitás mezejére. A 19-20. század fordulóján azonban a nők társadalmi helyzete és megítélése gyors változásnak indult.

Előadásomban összefoglalom, hogy az egyes országokban milyen társadalmi, kulturális és politikai környezetben ment végbe az aktív és passzív választójog nőkre történő kiterjesztése, illetve milyen társadalmi megnyilvánulások kísérték ezt a folyamatot. A jelenlegi kutatások eltérően láttatják a női választójog megszerzésének (*elnyerésének, kiharcolásának, stb.*) folyamatát. A különbségek részben a 19-20. századi nőmozgalmak, feminista szervezetek társadalmi-politikai szerepének alul- vagy túlértékeléséből, részben a női szavazati jog megadásának a demokratizálódási folyamat mintegy spontán, természetéből adódó sajátosságának kihangsúlyozásából adódnak. Előadásomban nemzetközi összehasonlítást végzek és kiemelem a nőkérdésben megfigyelhető főbb hasonlóságokat (ideológiai, eszmei előzmények, szociáldemokrata hagyományok, munkásmozgalmiság) és különbségeket (az egyes társadalmak eltérő politikai szervezettségi foka, a nők politikai öntudatra ébredésének eltérő pillanata, a nőmozgalmak társadalmi beágyazottsága és ereje, a nők I. világháborús hadigazdaságban való részvétele, a nők jogi státuszával kapcsolatos eltérő értelmezések) a különböző országok között. Ezzel közelebb jutunk a választójog nőkre történő kiszélesítésének valódi társadalmi-politikai okának megértéséhez. Kiemelem, hogy az egyenlő választójogi küzdelmek intézményi, mozgalmi háttérrel és nagy nyilvánossággal is rendelkező megjelenése elősegítette a választójog gyorsabb kiszélesítését, hosszú távú hatását tekintve pedig eredményesebbé tette a nők közéleti-politikai szerepvállalásának társadalmi beágyazását, elfogadottságát.

Elfeledett tudományszervezés

KARLOVITZ János Tibor

Miskolci Egyetem, Miskolc

bolkarlo@uni-miskolc.hu

Oly sok mindennel foglalkoztak a korábbi időszakokban alkotók, amiket (és akiket) elfeledtünk, és csak akkor ötlük a szemünkbe eleink modernsége és elevensége, amikor valamely témával foglalkozva, kicsit utánajárunk, vannak-e előzményei vizsgálódásunk tárgyának. Magam így voltam ezzel, amikor tudományosságunk, tudományelméletünk, tudományszervezésünk fehér foltjait igyekeztem számításba venni. Kiderült, hogy ezekkel mennyire professzionálisan foglalkoztak az 1960-as és 1970-es évek Magyar Tudományos Akadémiáján, és az ember rácsodálkozik: miképpen merülhettek feledésbe ennek a jól szervezett munkának az eredményei. Referátumomban többek között egy 1965-ben kiadott könyvet fogok bemutatni.

Régóta foglalkoztat, hogy a Magyarországon keletkező tudományos eredményeket – elsősorban a szakterületemről – hogyan lehetne nemzetközileg hasznosítani, a török, román, albán, szerb kollégákhoz hasonlóan, a jelenleginél sokkal jobban beágyazódni. Ehhez hívom segítségül mások, köztük a „régiek” tapasztalatait.

A táncantropológiai módszer alkalmazásának lehetőségei a nemzeti-etnikai identitás vizsgálatában

KAVECSÁNSZKI Máté

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

kavecsmate@gmail.com

A magyarországi táncantropológia fiatal tudományként egyrészt az önálló diszciplínaként való elismeréséért, másrészt saját módszertani kánonjának meghatározásáért küzd. Az elmúlt csaknem tíz év táncantropológiai módszerüként jellemzett kutatásai olyan interdiszciplináris megközelítést jelentettek, amelyek a táncos mozgás elemzését társadalomtudományi, szociológiai, pszichológiai, történeti, táncfolklorisztikai szempontokkal egészítették ki. A magyarországi táncantropológia az angolszász antropológiai módszert ötvözi az évszázados hagyományokkal rendelkező magyar táncfolklorisztikával és így olyan új társadalomtudományi paradigmává válik, amely alkalmas a lokális közösségek kulturális identitásának komplex vizsgálatára. A tánckincs mint adott társadalmi státuszcsoporthoz kötődő kulturális produktum nemzeti és politikai ideológiák, törekvések kifejezője lehet: A tánc szórakoztató jellege miatti látszólagos ártalmatlanságában a politika eszményeit, a nemzeti-etnikai identitás nem tudatosult elemeit szuggesztív módon terjesztheti. A magyarországi táncfolklorisztikai, antropológiai kutatások érdeklődési körében mindeddig nem kapott hangsúlyos szerepet a tánc etnikai vonatkozásainak vizsgálata. A magyar tánctudományban a 21. század elején megjelenő antropológiai szemlélet ugyanakkor lehetőséget kínálhat – többek között – az etnicitás problémakörével való összekapcsolódásra.

Előadásomban bemutatom, hogy hogyan lehetséges az antropológiai módszer segítségével a táncon keresztül a tánccelekményt megalkotó közösség nemzeti-etnikai-politikai identitását vizsgálni. Esetpéldákat mutatok be arra vonatkozóan, hogy hogyan lehet a tánc a nemzeti-etnikai kultúra performatív megnyilvánulása, amely az identitás kifejezésén keresztül politikai tartalmak hordozójává is válhat. A tánc ugyanis képes kifejezni, magyarázni, értelmezni, szimbolizálni, vagyis lényegében modellezni azt a mikro- (lokális) vagy mezo- (nemzeti)kultúrát, amelyben lezajlik. A táncoláson keresztül, illetve a táncalkalmon való részvétellel közösség teremődik, az ehhez a közösséghez való tartozás pedig természetesen jelenti a táncon keresztül kifejezett kulturális üzenet, tehát a tánc manifeszt vagy látens politikumának elfogadását is (így a tánccelekményben való aktív részvétel egyrészt az egyéni, másrészt pedig a kollektív identitás kifejezésére is alkalmas). A táncon keresztül a közösség kifejezheti a hatalmi viszonyok elismerését, de a tánc lehet az az ellen való tiltakozás módja, gyakorlata is. A közösség táncos önreprezentációja a helyi társadalom jellegétől, illetve nemzetiségi-etnikai helyzetétől függően töltődhet fel politikummal és ölthet magára etnikai jegyeket.

Development of an 'interlanguage' in medicine

Csilla KERESZTES & Bernadett BORDA

University of Szeged, Szeged

keresztes.csilla@med.u-szeged.hu; borda.bernadett@med.u-szeged.hu

The present paper presents how Hungarian clinicians are influenced by the English language in their professional lives. Data gained through interviews and from Hungarian hospital discharge summaries are to be discussed. Hungarian clinicians use the English language extensively, both in international professional collaborations and in several domains of their daily work, which results in changes in their first language (L1). Scientific dominance of the English language is accompanied by its high prestige and value of second language (L2) knowledge. Sometimes interference features are introduced by speakers whose competence in L2 is strictly passive. Physicians working in primary care are bilingual speakers of Hungarian and Medical Latin but not necessarily of English. For them the language used by the research physicians is similar to an interlanguage. They share it with the research physicians/clinicians but they might have acquired only certain features of the English language. They may never speak English itself, but their passive familiarity with the English language, or at least the interlanguage that they use, makes them introduce some English features into their medical Hungarian. We may come to the conclusion that changes have led to the development of a specific language, which might be considered a special jargon. The changes do not affect only the lexis but each linguistic level; therefore, we might consider it a type of 'interlanguage'. This medical interlanguage (MI) contains mostly Hungarian elements with Latin medical vocabulary and several English language contact-induced features. It is not a classical interlanguage (cf. Selinker 1972; Corder 1975), but it is rather a reversed interlanguage: in interlanguage proper learners of L2 transfer certain features from their L1 into L2, whereas in the case of the Hungarian medical language, bilingual speakers transfer elements from L2 into their L1. They use their L1, L2 and MI in different domains of their professional life, e.g., L1 is used when they take patient history, L2 when they teach medical students in the English language program, and MI when a clinician speaks to another clinician.

New framework about the differences between Shared Service and Outsourcing models

Robert MARCINIÁK

University of Miskolc, Miskolc

szvmarci@uni-miskolc.hu

In the 80's the U.S. companies as a result of cost-cutting measurements centralized some corporate functions into corporate headquarters. But this tendency did not meet the market changes because the companies had to be close to their customers and markets and diversified operation had to take out. Therefore, companies turned to diversification that satisfied these market demands better. Both outsourcing and shared services appeared in this time and became popular among the U.S. companies. The outsourcing as one of the implemented forms of decentralization an outside company performs certain service activities for the company. When these activities are provided by an internal service provider and this creates a market within the company, we can talk about application of shared service models.

However there is the question, which trends and which models are more popular today and why. In the last decade both outsourcing and shared service models live their second flowering. In the literature there are a lot of hesitancy about

I am researching the different global sourcing models and mainly the shared service model. This research study demonstrates that it is not easy to differentiate the variant models. I disclose the main differences between two sourcing models, the shared service and outsourcing models.

Vplyv rozvojovej a zahraničnej politiky Európskej Únie na palestínsko-izraelský konflikt

Milada NAGY

Národná Univerzita Verejnej Služby, Doktorská Škola Vojenských Vied, Budapest

nagymilada@aposztrf.hu

Európska Únia od založenia (1992) hrá dôležitú úlohu na Strednom Východe v madridskom/oslovskom mierovom procese.

Predchodca Európskej Únie, Európska Hospodárska Spoločnosť/Európska Spoločnosť tri desaťročia po jeho vzniku (1957) nemala samostatnú zahraničnú politiku. V roku 1972 zostavila po prvýkrát politiku týkajúcu sa mediterránskej oblasti, a Benátskú zmluvu (13. 06. 1980.) môžeme považovať, ako prvý európsky dokument, ktorý vyslovuje právo na sebaurčenie palestínskeho ľudu.

V konflikte jednak používa svojské krízové riešenia (ekonomické, rozvojové prostriedky), s ktorými avšak nevie Izrael ovplyvniť. Preto obracia pozornosť radšej na palestincov, ktorí potrebujú pomocnú ruku. V druhom rade jej činnosť ovplyvní aj historické „dedičstvo“. V treťom rade s Izraelom zaznamenáva dlhoročnú ekonomickú minulosť (napr. obchod so sbraňami, so súčiastkami, diamantový obchod, spolupráca vo výskumu a v rozvoji; Izrael, ako jediný, nečlenský štát EU sa zúčastňuje v programe *Research and Technical Development*), vývojovo-ekonomické vzťahy a ich prenesenie na úplne nové základy medzi Európskou Úniou a Izraelom sú v procese formovania (The Europe-Israel Alliance: Where Politics and Economics Do Not Meet. Israel and the EU: Economic Allies), palestincom však – odkedy mierový proces umožňuje – je najväčším poskytovateľom pomoci.

Cieľom príspevku je predložiť dôsledky podporového systému Európskej Únie a rolu jej teoreticky egzistujúcej zahraničnej politiky v riešení palestínsko-izraelského konfliktu.

Lehet összhangot teremteni az ERP “tolás” és a Toyota módszer “húzás” mechanizmusa között a piaci versenyelőny megszerzése érdekében?

NAGY Viktor

Pécsi Tudományegyetem, Pécs

nviktore@gmail.com

Nagyon sok vállalkozás törekszik arra, hogy folyamatit minél hatékonyabbá, ugyanakkor és költségmentesebbé tegye. Egyre többen szeretnék megvalósítani és meghonosítani a Lean filozófiát, aminek alapköve a TPS, a Toyota Termelésirányítási rendszer filozófiájának, technikájának elsajátítása.

A Lean filozófiára és gyakorlatra áttérni azonban, nem egyszerű feladat, különösen, ha az adott vállalkozás már rendelkezik egy működő ERP rendszerrel. A legalapvetőbb probléma a Lean és az ERP között az anyagáramlás és a gyártástervezés mikéntjében rejlik. Míg az ERP a vevői megrendelések és előrejelzések alapján kalkulál az alapanyaggal és az egyéb erőforrásokkal, némi tartalékot képezve minden eshetőségre, addig a Toyota módszer inkább a veszteségek minimalizálására, vagy éppen véglegesen kiküszöbölésére törekszik a hatékonyság és a költségcsökkentés érdekében. Igyekszik minden a folyamat végrehajtásához szükséges erőforrást akkor és odacsoportosítani ahova éppen szükséges a fennakadások elkerülése érdekében, miközben nem növeli a készleteket felesleges biztonsági tartalékokkal.

A két rendszer hagyományosan tehát üti egymást, mert míg az ERP klasszikus toló, addig a Toyota módszer hagyományosan húzó mechanizmus révén próbálja a hatékonyságot növelni a költségeket pedig csökkenteni és így versenyelőnyhöz juttatni a vállalkozást. Hasonló következtetésekre jutott *Doug Bartholomew* (2012) is (<http://www.industryweek.com/systems-integration/can-lean-and-erp-work-together?page=1> [2013.06.21]), amikor vizsgálatnak vetette alá a két rendszer együttműködésének lehetőségeit.

Jelen cikkem összehasonlító vizsgálata a két rendszer közötti harmónia megteremtésének lehetőségeire terjed ki. Írásommal az alábbi kérdésekre keresem a választ:

- 1.a két rendszer mennyire ütközik egymással, teljes mértékben, vagy csak egyes területeken és az ütközések kiküszöbölhetőek vagy sem?
- 2.milyen módszerek segítségével lehet az összhangot megteremteni a vizsgált rendszerek között?
3. van-e arra mód - ha igen akkor milyen mértékben -, hogy az ERP rendszer toló mechanizmusát, húzóvá formáljuk?

From imaginary to real museums

Anikó Novák

University of Szeged, Szeged

uneco84@gmail.com

Ottó Tolnai is one of the most interesting Hungarian authors in Vojvodina, Serbia, whose oeuvre formed from the sixties. He writes poems, short stories, novels, essays and dramas also. Galleries and museums play a decisive role in situating Ottó Tolnai's writings. The narrator of fine art essays keeps returning there from time to time to conduct observations; moreover, he constructs his own Imaginary Museum following André Malraux's conceptions. Such a determination allows the author to create an artistic canon by threading together distant images.

The following paper sets as its aim to explore realised variations of such Imaginary Museums emerging in various writings. They comprise a dynamic and constantly shifting collection, which cannot be cornered between the walls of a single exhibition. Hyper textual connections, virtual space, and rhizome "multiple spaces" are potential candidates to theoretically formulate the idea of an Imaginary Museum.

The Influence of Geopolitical Factors on Hungary's Policy at the Beginning of the Second World War

Lajos OLASZ

University of Szeged, Szeged

olasz@jgypk.u-szeged.hu

Publications discussing Hungary's joining World War II mainly analyse the events from the points of view of foreign, governmental or military affairs. Until now there has been relatively much less emphasis on the influence of the geopolitical factors. Although it played an important role in how Hungary reacted to the events. In 1939, upon the unleashing of the war, Prime Minister Teleki built the policy of "armed neutrality" on this and in 1941 it was the transformation of the geopolitical force lines that made it impossible to uphold neutrality.

Between 1939 and 1940, Hungary not only focused on getting all the areas and Hungarian communities that were allocated to neighbouring countries by the Trianon Treaty back, but also made endeavours to establish a more favourable strategic position in the Middle European geopolitical arena being in the process of transformation. Creating a common Hungarian-Polish border or a well defensible border through the hills by seizing Subcarpathia and North Transylvania also served this purpose. This consideration also urged to have good-neighbourhood with Yugoslavia. However, the fact that the German expansion turned towards East, and preparations had been started for attacking Greece and the Soviet Union shifted the Middle European geopolitical force lines. It undermined Hungary's former neutral attitude and drifted the country towards entering the war. According to the government, the country had the chance only to decide when, under what circumstances and to what extent it would become war participant.

In the course of discussing this topic, historical, political geographical, and military considerations are jointly applied. An interdisciplinary approach enables us to describe the well-known historical events from a different point of view, and to highlight factors that have been emphasised until now to a much lower extent.

Az EU válságkezelési képessége

REMEK Éva

Széchenyi István Egyetem, Győr

remekdr@t-online.hu

*„A földrajz még a globalizáció korában is fontos. Európa érdeke, hogy a határaink mentén fekvő országokban jó kormányzás valósuljon meg.”
(Európai Biztonsági Stratégia, 2003)*

Az európai uniós biztonság- és védelempolitika folyamatosan felértékelődik. Ennek egyik oka, hogy az Európai Unió által folytatott műveletek száma az elmúlt időszakban jelentősen növekedett. A másik ok, a minőségben keresendő. Ha ugyanis a Közösség időtálló békét és stabilitást szeretne globális szinten, akkor szükséges a markáns nemzetközi szerepvállalás ott, ahol a fegyveres szembenállás megszűnését követően a megsemmisült államigazgatás átmeneti helyettesítésének, az újonnan kialakult struktúrák kontrollálásának formájában, a demokrácia játékszabályainak elsajátításához segítséget kell biztosítani. A válságkezelési műveletek már nem csak az európai területeken folynak. A globális szintű stabilitás megteremtésében pedig – az előadó ezt kulcsfontosságúnak tartja – hangsúlyeltolódás következett be: a katonai erőtől a polgári erő irányába.

Az EU páratlan eszközökkel rendelkező nemzetközi szereplő. Politikai arzenáljában a civil és katonai eszközök egyaránt megtalálhatók, különböző politikái – legyen szó akár kereskedelemről, akár fejlesztésről, akár biztonságról – világszerte befolyással bírnak. Az EU hatékonysága a Közösség külső tevékenységeivel kapcsolatos intézkedések és források összekapcsolásával, valamint a külpolitikai kérdésekben való kormányközi együttműködés révén fejleszthető. Ezt erősíti a Lisszaboni Szerződés is, azaz Európa hatékonyabban tud fellépni globális szereplőként az európai külpolitikai eszközök egybekapcsolása révén, melyre az új szakpolitikák kidolgozása és meghatározása során egyaránt sor kerül. Továbbá az Egyesült Nemzetekkel, valamint egyéb nemzetközi szervezetekkel és országokkal, valamint a civil társadalommal fenntartott szoros „partnerség” keretében többet lehet tenni a problémás területek stabilizációjáért.

Előadásom témaválasztása: az uniós válságkezelés alakulásának rövid bemutatása, jelentősége és jövője az integrációs együttműködés mélyülésének tükrében. Az elméleti háttér adta közegbe egy konkrét, éppen „futó” műveleti tevékenységet illeszttek, mintegy igazolva a válságkezelés való életünkben is működőképességét. Az aktualitás tehát a Maliban 2013. február óta működő kiképzési misszió, az „EUTM Mali”. A misszió többnemzetiségű, s mivel magyar vonatkozása is van, erre is kitérek.

To Be or Not to Be in the EU? - That is the Question

Rita RÓZSA

Educational and Cultural Institution "Cnesa", Kanjiza, Serbia

rozsa.rita84@gmail.com

In 2000, the change of government resulted in promising outcomes for Serbia, however the following events have not favored the anticipated results. Although the Serbian government has slowly made some efforts toward the European Union accession, in the past ten years negotiations have been conducted mostly about the country's candidate status. Furthermore, residents of Vojvodina mainly believe that Serbia's final accession and full EU membership are merely futuristic fantasies. Regarding the ethnic minority parties' lobbying abilities, in my opinion, the Hungarian minority's political representatives are generally characterized by disintegration, because they have split into different parties and all of them try to reach out to the Hungarians living in this region. Moreover, the Hungarians in Vojvodina may sometimes disregard the Hungarian minority parties' political platforms. The Hungarian minority in Serbia still sees the EU accession as a solution for several long-lasting and serious problems in this region, such as unemployment and financial uncertainty. In order to change these circumstances the country needs to choose a different path of growth which can only be the European one.

Az elbeszített történelem (oral history) alkalmazási lehetőségei az általános iskola alsó tagozatán

SÁGI Norberta

Kecskeméti Főiskola, Kecskemét

sagi.norberta@tfk.kefo.hu

A társadalomtudományok kutatási módszerei és forrásai között az elmúlt néhány évtizedben egyre nagyobb szereppel bírnak a személyes jellegű források: az interjúk, az emlékiratok, a naplók, a magánlevelek és fotók, s ezt a tendenciát követve a tanítás-módszertanban is megjelennek ezek az „információhordozók”. A tanítási gyakorlatban azonban ezek csak szórványosan, vonakodva kerülnek alkalmazásra. A tanulmányban az elbeszített történelem, az oral history tanítási-tanulási módszerként való alkalmazását vizsgáljuk. Kérdés többek között, hogy egyáltalán mikortól kezdve találkozjon a gyermek történelmi ismeretekkel? Egyáltalán mit nevezhetünk történelmi ismeretnek? Hibás lenne azt gondolni, hogy a gyerekek csak az iskolába lépés után, s pláne, hogy a felső tagozatban, a történelem tantárgy belépésével kezdenek történelmet „tanulni”. A módszer alkalmazási lehetőségeit az új Nemzeti Alaptanterv értelmében, kecskeméti példákon ragadjuk meg.

Az Európai Unió kis- és középmeretű vállalkozásainak üzleti információs rendszer használatának és átlagos hozzáadott értékének vizsgálata

SASVÁRI Péter

Miskolci Egyetem, Miskolc

sasvari.peter@uni-miskolc.hu

Napjainkban a tudásalapú gazdaságra való átállás a legnagyobb kihívás az Európai Unió (EU) számára. Sikeres megvalósítása versenyképes és dinamikus gazdaságot eredményez több és jobb munkahellyel, ami mellett a társadalmi kohézió magasabb szintje valósul meg. Az EU jövőbeli jóléte szempontjából meghatározó kérdés tehát, hogy mennyire sikerül építenünk a mikro-, kis- és középvállalkozások (kkv-k) növekedési és innovációs lehetőségeire. A folyamatos szerkezeti átalakításokkal jellemezhető, globálisan változó környezetben és a fokozott versenynek való kitettség mellett a kkv-knak a társadalmunkban betöltött szerepe még fontosabbá vált, hiszen munkalehetőségeket teremtenek, és meghatározó szerepet játszanak a helyi és regionális közösségek boldogulása szempontjából. Az EU-ban a kkv-k (ideértve a mikrovállalkozásokat is) országonkénti munkaerő foglalkoztatása, százalékos aránya és hozzáadott értéke nagyon különbözőek egymástól. Ez magyarázható azzal, hogy eltérőek a vállalkozások működési feltételei, emberi erőforrás és tárgyi eszköz fejlettsége illetve ellátottsága. A vállalkozások szolgáltatásainak nyújtásában, a termelés koordinálásában, az emberi erőforrások információval való ellátásában rendkívül fontos szerepe van az informatika használatának, az üzleti információs rendszerek alkalmazásának. A kutatás alapfeltételezése az, hogy azokban az országokban ahol magasabb az informatikai eszközök használata ott a vállalkozások komplexebb termékeket képesek gyártani. A komplexebb termékek gyártása nagyon hozzáadott értéket jelent. Ebből az következik, hogy az EU országai eltérő informatikai fejlettségűek ami eltérő hozzáadott értéket fog jelenteni. Ennek a kapcsolatnak a kimutatására lineáris korrelációs vizsgálatot végeztem el, az adott ország IDI és NRI fejlettsége és az ott működő vállalkozások átlagos hozzáadott értéke között.

Az információs rendszerek használatának ismertetése kiterjed a mikro-, kis- és középvállalkozásokra Ausztriában, Csehországban, Lengyelországban, Magyarországon, Németországban, Olaszországban, Portugáliában és Szlovákiában.

A bemutatott kutatómunka a Osztrák-Magyar Akció Alapítvány finanszírozásával valósult meg. Nagyon sok köszönettel tartozom a grazi Karl-Franzens-Universität professzorának Dr. Wolf Rauch-nak, aki segített az ausztriai adatok összegyűjtésében.

Az aktív állampolgárságra nevelés gazdagító programja

SZÁNTÓ Mariann

Eszterházy Károly Főiskola, Eger

marianszanto@gmail.com

A 21. század elején egyre fontosabbá válik a közoktatásban is a tehetséggondozás. A gimnáziumi történelemtanítás speciális célja lehet a hatékony nemzeti tehetségfejlesztés. Ehhez a történelem és a társadalmi ismeretek elsajátításában olyan körülményeket kell teremtenünk, ahol a tudás megszerzésének módja örömet jelent a diákok számára. Az aktív állampolgárságra nevelés gazdagító programja a Nemzeti Alaptanterv több tudásterületéhez kapcsolódva kívánja megerősíteni a felnövő generációk állampolgári tudatosságát és aktivitását. A program célja a minőségi gazdagítás, hiszen nem arról van szó, hogy a diákokat tananyaggal terheljük túl, hanem bővítjük a hagyományos tanulási tapasztalataikat. A probléma megoldása közben felfedező élményeket szereznek. A feladatmegoldás nem rutinszerű, hanem produktív, célorientált kreatív gondolkodást igényel, hiszen előre nem látható helyzetekbe kerülhetnek, váratlan akadályok merülhetnek fel, melyre megoldást kell találni. Ehhez elengedhetetlen a komplex gondolkodás. Szükség van a tanultak felhasználásra, tehát a gyakorlati tudáson van a hangsúly, nem az ismeretek egyszerű visszaadásán. Ahhoz, hogy a kiválasztott közéleti problémára megfelelő megoldást találjanak a diákok, a belső összefüggésekre kell koncentrálniuk, felfedezni az ok-okozati összefüggéseket. Fontos, hogy biztosítsunk a diákoknak szabadságot a feladat kiválasztása és megoldása során, mert ez tartja fenn a motivációt és az érdeklődést. Nagyon fontos, hogy a diákok megtanulják a probléma feltárását és keresést, amely szisztematikus folyamat, amelyhez nélkülözhetetlen a szóbeli kérdezői technikák elsajátítása. Ez a technika lehetőséget nyújt a tanulónak az önkifejezés gyakorlására. A logikai sorrendben feltett kérdések ösztönzik a logikus és kritikai gondolkodást. Ennek a készségnek a tanítását az általános iskola felsőbb osztályaiban és a középiskolában lehet a legjobban megvalósítani. Legfőképpen a tantárgyak kontextusában (jelen esetben történelem, társadalomismeret, földrajz, biológia, magyar nyelv és irodalom). A megoldási javaslatok felvetésével fejlődik a kritikai gondolkodás és a jövőbeni lehetőségeken való gondolkodás.

Előadásomban az aktív állampolgárságra nevelés gazdagító programjának megszületését, felépítését, működését és létjogosultságát szeretném bemutatni és eredményekkel alátámasztani. Véleményem szerint egy olyan gazdagító programról van szó, melynek segítségével komplex tehetségfejlesztést lehet megvalósítani, melynek eredményeként elérhetjük, hogy az iskola viszonylag zárt világából kilépő diákok aktív állampolgárai legyenek társadalmunknak és ne csak szemlélődő vagy elszennvedő alanyai. Újdonságának és hangsúlyozottan képességfejlesztő jellegének köszönhetően a program rövid idő alatt nagy népszerűsége tehet szert mind a tanárok, mind a diákok körében.

An Austro-Hungarian Film Director: George M. Hoellering (1897-1980)

Andras SZEKFU

King Sigismund College, Budapest

szekfu.andras@zskf.hu

Hoellering was born 1897 as Georg Michael Höllering in Baden, Austro-Hungary, near Vienna. At the beginning of the 1920's he moved to Berlin, worked in the film industry in different jobs, as editor and director of shorts. More importantly, he was production manager of *Kuhle Wampe* (1932), a German film classic, written by Bertolt Brecht. With the approaching Nazi takeover Hoellering and his pregnant Jewish wife thought it wisest to leave Germany at the end of 1932.

Early in 1934 Hoellering, his family and the cameraman László Schäffer moved to Hungary, to make a film at the famous Puszta of Hortobágy. Hoellering and his small crew spent two summers there, filming birds, sheep, cattle, horses, wells, village houses and above all the Puszta people in the context of their landscape. Based on newly discovered archival material and contemporary press accounts, the study traces the transformation of Hoellering's conception from the initial „Kulturfilm” idea with some ideological taintings to a documentary-fiction type of film in the Flaherty line of artistic tradition.

The Hungarian film censors of 1936 mutilated „Hortobágy” by more than 10 % . The mating scenes of horses, the mating scenes of storks, the birth of the foal, and the horse burial scene had to be cut out. Luckily, the uncut original was allowed for export. In the early summer of 1936 Hoellering decided to emigrate to England, where he started a new filmmaker's and film exhibitor's career.

From 1944 till his death in 1980 he was managing director of the Academy Cinemas, London, Oxford Street. Hoellering became the foremost British promoter of „continental” and Asian art films.

In 1951 he produced and directed the feature film version of (later) Nobel prize winner T.S. Eliot's drama, „Murder in the Cathedral”. Eliot participated personally, lending his voice as the unseen Fourth Tempter. The film was shown at the Venice Film Festival and won the prizes for Best Art Direction and Best Film in Costume.

Hoellering also served as a governor of the British Film Institute from 1967 to 1972. When he died in 1980, still in harness, he was described in the obituaries as a significant force in British film culture. For Hungarians, however, he remains the director of „Hortobágy”, a world-class Hungarian film of the 1930s.

Library Network Reorganisation in Hungary in Years following World War II (1945–1950)

Ilona SZÓRÓ

Library Supply Nonprofit Ltd., Budapest

szoro.ilona@kello.hu

After World War II, the spatial structure of culture in the country went through a significant transformation. Due to repeated re-drawing of the borders, destructions made by the war, and internal social, economical, and political changes, a gradual spatial rearrangement took place during the reconstruction of the library network. Severe damages had incurred in the libraries in Hungary. In many cases, the Government made efforts not to rebuild the former institutions, but to establish new ones in economic and public centres (in party or trade union halls, cooperative office building or plants) instead of traditional public places (farm schools, village community centres, reader circles).

It was partially due to professional reasons. Steps were made to establish a modern library structure, to improve regional centres, to which the depository libraries of small villages were linked. Political endeavours also had huge impact on the improvement of cultural institutions. The communist party that had been aiming at power, which then created a totalitarian dictatorship first of all regarded libraries as the transmitters of social propaganda. Forced economic changes (organising cooperatives, forced improvement of industry), changes in the country's structure of domiciliation, as well as increased migration had also a determinant impact on the spatial arrangement of the cultural institution system, and the transformation of the library network.

The presentation summarises this process with an interdisciplinary focus, by applying the resources and investigational methods of history, library science, and social geography.

Freud és a történetírás szubverzív alakzatai – Nyelv és történetiség egy lehetséges együttgondolása posztstrukturalista perspektívából

TÁNCZOS Péter

Debreceni Egyetem, Debrecen

tanczos.peter@yahoo.com

A nyelvről és a történelemről való gondolkodás kölcsönhatása és sajátos összefonódása korántsem elszigetelt jelenség a filozófia- és művelődéstörténetben: igen gazdag és összetett hagyománya van e két fogalom analógiás, módszertani vagy éppen szubsztanciális alapú társításának. Előadásomban arra tennék kísérletet, hogy bemutassam ennek a sokrétű összefonódásnak egyik lehetséges, áttételes logikával működtethető variánsát. Sigmund Freud történeti témájú munkáiban felvázolt egy érdekes és sok szempontból termékenynek nevezhető interpretációs stratégiát, amelynek alkalmazásával mindenkor múltunk addig kevésbé artikulált aspektusaira világított rá. Megközelítésének döntő mozzanatait a pszichoanalízis téziseiből és metodológiájából kölcsönözte: annak lélektani relevanciáját tágította ki. Ez azonban nem jelentette a pszichológiai intenciók és motívumok kizárólagos érvényesítését – ahogyan a freudi történeti interpretációs kísérletek sikere is alátámasztja, a pszichoanalízis itt inkább az általános humán-elmélet szerepét igyekezett betölteni. A történelmi narráció és a histográfia sajátos szubverzív vagy transzformatív aktusainak elemzésekor Freud az elferdítéseket és megtévesztő módosításokat olykor nyelvi-retorikai alakzatok mintájára értelmezi. Ez a figuratív reláció egyáltalán nem idegen a pszichoanalízis szellemétől: egészen más területeken is tetten lehet érnit ezt a mentalitást. Az előadásban a pszichoanalitikus módszer különös, nyelv és történelem közötti közvetítő-összekötő szerepét elemezném, mindenekelőtt Freud olyan írásaira támaszkodva, mint a Mózes-tanulmányok vagy a *Totem és tabu*. Konceptióm alátámasztásához elsősorban posztstrukturalista szerzők (Derrida, Deleuze, Lacan) releváns interpretációt és Freud-továbbgondolásait hívnám segítségül, mivel a fenti keretek együttlátásához produktívnek látszik egyes késő 20. századi elméletek megközelítésmódja. Végezetül az előadásban mindenképpen szót kell ejteni a három különböző tudásterület (pszichológia, történelem-és nyelvelmélet) kapcsolatának milyenségéről, korrelatív viszonyuk határaitól illetve a három egymásba fonódó intellektuális terrénumban való, némiképp ambivalens viszonyáról.

A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése országos program című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

European Literacy Education at Kecskemét College

Éva UJLAKYNÉ SZÚCS

Kecskeméti Főiskola, Kecskemét

ujlakyne.eva@tfk.kefo.hu

European literacy is operational knowledge about Europe, its past and present. ELICIT has been a Comenius project in the past three years working on the reference framework of competences to teach European literacy and to develop European citizenship education. By the end of the project four of the participating countries decided to create Common European Mention for Teachers. This is a consortium the members of which have decided to share a degree – a specialization on European Citizenship for future teachers. This is going to be a joint training programme in academic settings for international groups of students from the consortium member teacher training institutions in the four participating countries. The pilot training begins in September 2014. My presentation is about the aims and planning of the courses of Common Mention, about the co-operation of consortium members in planning and implementation and possible expansion of the training.

A kísérteties szerepe a társadalmi kirekesztés folyamatában

VARGA Rita

Debreceni Egyetem, Debrecen

vargarita@mailbox.hu

Előadásomban szeretném bemutatni, hogy miként válhat hasznosíthatóvá a kísérteties fogalma a társadalmi integráció és kirekesztés elméleti problémájának tárgyalása során. A kísérteties fogalma a modern filozófiában igen gazdag jelentéstartománnyal rendelkezik, mindenekelőtt azóta, hogy a német idealizmus és romantika egyes gondolkodói, szerzői különös jelentőséggel ruházták fel ezt a sokat elemzett etimológiájú fogalmat. A különféle egzisztenciális relevanciával bíró elméletek mellett elsősorban a művészetfilozófia és az esztétikai teória munkálta ki a terminus ma is gyakran használt, romantikus értelmét. Fontos fordulópontot, hangsúlyváltást jelentett a modern lélektan bekapcsolódása a fogalom interpretációjába: a freudi pszichoanalízis a kifejezés egészen új jelentéstartományait tárta fel. Az előadásban a kísértetieset mint esztétikai minőséget és mint pszichológiai élményt ütköztetném egymással; a két diszciplína eltérő megközelítésének azonosságait és különbségeit próbálnám tetten érni. Arra lennék kíváncsi, hogy a két értelmezés közül melyik tűnik alkalmasabbnak a társadalmi kirekesztés során megjelenő idegenség-élmény illusztrálására. A kizárás metódusában fellépő idegen-tapasztalat többnyire magában rejt egy alapvető érzelmi-strukturális ellentmondást: a kirekesztést kiváltó élmény mögött felsejlik az ismerős és ismeretlen furcsa, együttes jelenléte. Ezt a paradox konstellációt megközelíthetjük mint két ellentétes minőség reprezentációját és mint egy ambivalens emocionális viszonyulást is. Többek között tehát arra a kérdésre keresném a választ, hogy a kirekesztő szubjektum mennyiben él a kísérteties minőségével a kirekesztett ábrázolása során, miként aktualizálja a romantikus koncepciót, és hogyan véli hitelesíteni mindezt a lélektani aspektus felmutatásával.